

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Petri Cvnæi de Repvblica Hebræorum Libri III

Cunaeus, Petrus

Lvgd. Batavor., 1632

Cap. XVIII. Status Iudæorum post Meßiæ adventum. De restitutione Iudæorum, quæ adhuc expectatur. Qua sit dignitas etiam hodie illius gentis. Quantum Iudæis nostra debeat religio. An sacri libri ab ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65527](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65527)

enim est hac opinari, Dei scire. Vtique Iudæi, cum גמין appellent quasdam Bibliici codicis partes, quarum interdicta lectio adolescentibus, juvenibusque est, in earum numero illa ponunt, quæ vaticinatus in fine libri sui Ezechiel est. Neque id injuriâ illos statuisse existimo. Est enim omnis sermo ille numero Platonis obscurior. Advo-cent industriam suam omnes, qui se divinæ sapientiæ consultos videri postulant. Sudabunt satis, antequam minimum quiddam earum rerum, illuc quæ reconditæ sunt, aperiant.

Benè qui conjiciet, vatem hunc perhibebo optimum.

Sed multa conjectanti, opinor, nihil procedet. Pro certo constat, hæc & alia hujus generis quædam esse, quæ adiri humanis animis summus Deus noluit. Etsi enim in hac Euangelii luce ingens progressio facta ad cognitionem, scientiamque sit, aliquid tamen relictum admirationi est. Quare in his oraculorum arcanis ultra id tendere, quod in expedito spiritus sacer posuit, stolidæ audaciæ sit.

CAPVT XVIII.

Status Iudæorum post Messia adventum.

De restitutione Iudæorum, quæ adhuc
exspe-

expectatur. Quæ sit dignitas etiam hodie illius gentis. Quantum Iudæis nostra debeat religio. An sacri libri ab illis interpolati aut corrupti? de Masoritarum diligentia & fide.

Iudæos sacerdotium regium, genusque hominum electum dici, & sacra sua religionesque ab illis solis suscipi tantisper voluit immortalis Deus, donec ille dies illuxisset, qui Messiam terrarum orbi repræsentaret. Ex eo tempore, Dei filius beneficia cœlestia, quæ diu propria uni genti fuerant, communia esse omnium voluit, idque perditissimos populos nuntiatum solis profuit credentibus. Atque hîc verò demum admiranda quædam fuit rerum conversio. Summum enim salutis auspicem, qui cœlestia regna reliquerat, uti rebus hominum lapsis succurreret, cum gaudio & veneratione receperunt profanæ nationes. At Iudæi, quem constituto tempore & loco venturum significaverat olim non unus vates, eum venisse jam & adesse præsentem non intellexerunt. Tanta vecordiæ vis eos pervaserat. Cæci erant oculi, cum animus alias res ageret, & videre illa recusaret, quæ posita in medio erant. Hinc abdicatispretique à numine sunt, atque etiam *nunc hodie*

hodie lentem edunt, & amissam deslent primogenituram. Delictum eorum in durissimo adamante scriptum esse, Ieremias vates ait. Neque sanè pœnam ipsi suam deprecati sunt, cum illud dicerent, sanguis ejus super nos sit, & super filios nostros. Admodum notabile est illud, quod Romanis prodidit Divus Paulus in ea epistola, quæ scripta ad illos est. Ibi¹ sic inquit: nolo vos ignorare hoc mysterium, obdurationem, quæ est ex parte, evenisse Israëliti tantisper, dum plenitudo gentium introierit. Profecto aderit tempus, cum ludæi in rectam semitam reducentur, qui nunc errant miserè ignorantia viæ. Nondum omnium dierum soles occiderunt. Fulgebit illis quoque iterum sua lux. Cecidisse eos, non excidisse, certum est. Publicavit de eadem re etiam Ezechiel quædam oracula, quæ extant in cap. xxxvi. Ait enim futurum vates, uti cœlitus cor novum illis detur, rectioresque sensus in eorum pectore habitent. Tunc tolletur velamen illud, quod vultui suo Moses imposuerat. convertent enim se ad Deum, qui vivere eos in tenebris & summarum rerum inscitia sivit, uti tandem aliquan-

H do

¹ In epist. ad Roman. cap. 11. v. 25.

etiam
Iudæi
i libri
ti? de

genus
sacra
fufcipi
s, do-
n ter-
tem-

, quæ
com-
ue per
n folis
e verò
ait re-

a salu-
a reli-
is suc-
atione

At lu-
& lo-
n non
adefse

Tanta
Cæci
es age-
posita
preti-
nunc
hodit

do occasione uteretur notæ clemētiæ. Atque in hunc quidem modum nos commodè interpretamur Divi Pauli verba, ¹ ἠνίκα δ' ἂν ἐπιστρέψῃ Ἰσραὴλ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κέλυμα ². qui locus multis obscurissimus visus est, & quorundam exercuit industriam. Res hæc, de qua loquimur, magna est, & planè ejusmodi, uti meritò non possimus in posterum Iudæos, velut victimas publici odii, penitus averfari, cum adhuc illis tantarum rerum superfit spes. Et profectò D. Paulus veneratur eos, & laudibus magnifice effert etiam sic errantes. Ait enim, *Quorum est adoptio & gloria, & fœdera, & legis constitutio, & cultus divinus, & promissiones: quorum sunt patres, & ex quibus Christus est, quod ad carnem attinet.* Quæ poterat esse major nobilitas? Tot patriarchas, vatesque, & reges in avis proavisque numerant, denique tot excelsos & divinâ virtute viros, quorum sunt nomina cœlo consecrata. Sunt quidem, fateor, hodie vernili atque illiberali ingenio

cun-

¹ Locus extat in 2. epist. ad Cor. cap. 3. vers. 16. ² Id est, cum autem ad dominum se verterit Israël, auferetur velamen.

cuncti Iudæi; neque, si vitam eorum aut studia intueâre, quicquam magnopere reperiâs, quod sit magnis atque erectis animis dignum: sed nos ejus rei causam non miramur. habent enim hæc quoque quendam velut orbem: ut, quemadmodum temporum vices, ita & morum vertantur. Profectò, qui dies illis candidam libertatis lucem abstulit, imperiumque de eorum excussit manibus, idem ille ingenuos quoque spiritus eorum perdomuit, nihil ut amplius habeant nunc vividi vigoris. Apud Homer. optimus Eumæus regi suo Ulyssi illud divinè ait,

ἡμῖσι τῷ ἀρετῆς ἀποαίνου) ἀρύοπα
 ζῶς
 ἀνέρε, ὅτ' ἀν μιν κτ' δέλιον ἤ-
 μαρ ἔλῃσι.

Quemadmodum arcularum, in quibus nani fasciis constricti à mangonibus aluntur, corpusculorum incrementa non prohibent modò, sed minuunt quoque, atque contrahunt: ita quælibet servitus compedes quasdam etiam ipsis animis injicit, & generosam suffocat indolem. Quid possunt sublimè spirare, qui per tot annos, per totum orbem tantis fatigati contumeliis sunt? quos pueri jam olim laciniâ, viri barbâ traxère? denique in quos om-

nium Cæsarum detumuit furor? Tiberius juventutem eorum per speciem sacramenti, in provincias gravioris cœli distribuit. Erat insigniter pestilens Sardinia. In hanc missa quatuor millia sunt, uti malè interirent. Haud multo pauciores Titus bestiis objecit, cum Beryti, atque Cæsareæ spectacula ederet. Ipse Trajanus, qui omnium fuit principum lenissimus, decrevit ne legē legerent. quod ab aliis quoque imperatoribus crebro factum postea est. Ea fuit maxima afflictio, & à Rabbi Zacuth inter שמדות *persecutiones* numeratur, cum ait, *גזרו שמר שלא יקראו בתור, decreverunt persecutionem, ne Iudai legem legerent.* Sed hæc à paganis facta sunt. Nos, qui arctiore vinculo cum illis sociamur, amemus inter nos, & hoc habeamus commune, quod iussa audimus ejusdem numinis. Divus quidem Paulus pro illis caput suum devovere cupit. adeò impense amat gentem. Etiam illud ait, *si primitia sunt sancta, sancta etiam est massa: & si radix sancta est, etiam sunt rami.* Non ego nunc ambiose eorum laudes celebrabo. quippe à nulla re magis, quàm ab ineptiis, abhorremus. Sed tamen ad hæc sera tempora quod attinet, sanè, si benè rationem putamus, haud exiguum est, quod

quod

quod illi genti nostra debet religio. Quinam sunt enim illi, qui nobis Biblica volumina facta tecta servavêre, nisi Iudæi? Quot menda scriptionis in sacrum codicem inrepsissent, si illius custodia solis Lactantiis, Augustinis, Gregoriis, Chrysostomis, viris sanctissimis, sed imperitis Hebraismi, mandata fuisset? Inter Græcos omnes Latinosque, qui veterem Ecclesiam rexêre, unus Origenes cum Hieronymo Hebraicè scivit. & ferme nimium dixerat cæteri nec elementa quidem didicerant. Quare, si quid collapsum incuriâ librariorum esset, non tali auxilio, nec defensoribus istis tempora tunc egebant. At Iudæis unum studium, unaque omnibus cura fuit, libros Moisis, vatumque, & ea quæ Hagiographa appellantur, à temporum injuriis vindicare. Hæc laus eorum propria est. Nulla alia gens in illius gloriæ societatem se offert. In libro Iuchasin, quem scripsit Rabbi Abraham Salmanticensis, admodum illustris est locus, ex quo discimus, omnia Biblica exemplaria fuisse emendata ad quendam venerandæ antiquitatis codicem, quem sua manu olim conscripserat Rabbi Hillel, summus Iudæorum præsul, qui Babylone in Syriam venerat sexaginta annis

nis antequam Deus dominusque no-
 ster Christus nasceretur. Verba ejus di-
 gnissima sunt, quæ hîc recitentur,
 במלכות ליאון הוציאו ספר הארבעה ועשרין
 אשר נקרא הביבליא שכתב אותם ר' הלל
 ומשם היו מגיהים כל הספרים ואני ראיתי
 חלק מהם שנמכרו באפריקה ובזמני היה
 סי מאור שנה שנכתבו והקמחי אמר בחלק
 הרקוק בפסוק למען תזכרו שהחומש היה
 בטולטולא *In regno Leon eruerunt librum*
Arba Veesrim, qui vocatur Biblia, quem
exaravit Rabbi Hillel. atque ex ejus fide
emendarunt omnia exemplaria. ceterum
ego vidi partem ejus, quæ venalis erat in
Africa, eratque tunc meo aeo ante Dccc
annos scriptus. Ait Kimchi in sua Gram-
matica in Pasuk למען תזכרו, quod Pen-
tateuchum fuit in urbe Toleta. Erat igitur
 illa tempestate penes Iudæos arbi-
 trium & vis ac norma emendandi Bi-
 blicum contextum. Profectò, quàm
 facile illis fuisset, interpolare ea loca,
 quæ redarguere eorum deliria vide-
 bantur, cum vix tria verba Hebraicè
 intelligerent Christiani? sed obstabat
 pietas, vetabatque moveri, quæ sacra
 essent. Et tamen fuère, qui existima-
 rent, malâ fide eos descripsisse multa.
 quibus hominibus luculenter respon-
 dit Origenes in octavo volumine ex-
 planationum Esaia. Equidem ego, quo-
 ties Masoritarum indefessam diligen-
 tiam

tiam confidero, pene obstupesco. Omneis enim Hebræi codicis parteis accuratè recognitas & collatas, notis quibusdam impressis obsignaverunt. Id factum est post templi secundi excidium anno plus minus quadringentesimo tricesimo & sexto. Observatum ab illis est, non modò quot commata & verba, sed etiam quot literas continerent libri singuli. Quare, quod postea, cum summa barbaries orbi incubuisset, nullus apex de præstantissimo illo scripto perierit, illorum beneficium est. Non sine causa illud à Rabinis est dictum, המסורה סיג לתורה, *Masora est velut paries & sepimentum legis.* Apud Rabbi Zacuth, quem jam modò testem laudavi, sunt ineptiæ Iudaicæ, quibus (si Deo placet) colligitur, accensus atque puncta tempore Ezræ extitisse. Quod ideo retuli, uti hoc quoque adjicerent ad reliqua sua nugacissima argumenta ii homines, qui hodie negant esse hoc Masoritarum inventum. Sed moneamus illud quoque, in ejusdem Rabbini libro, eâdem probatione ad Ezræ seculum referri Targum Onkelos. quod etsi futile est, & facile ostendit, quanti sit prior conjectura, reperiet tamen defensores suos, vel ob hanc saltem causam, ne alterum illud

e no.
us di-
ntur,
מלכות
אשר
ומש
חלק
מ
הקור
brum
quem
us fide
terum
erat in
occe
fram-
Ten-
igitur
arbi-
li Bi-
quàm
loca,
vide-
raicè
tabae
sacra
tima-
ulta-
pon-
e ex-
quo-
igen-
tiam

cadat. Agit jam pridem multos tam
 perversum studium, uti, dum ad senten-
 tiam suam praesidium arripiant aliquid,
 quo modo aut quid arripiant, sua in-
 teresse haud putent. Nos, quod sacrae
 scripturae lectio in incerto non sit, &
 mutari jam haud amplius possit, illis
 Iudaeis acceptum ferimus, qui serò &
 post templi secundi excidium vixere.
 Etenim, cum jam rebus magnis opu-
 lentisque excidissent, cura illis esse coe-
 pit, uti in summa calamitate hanc sal-
 tem ex naufragio reservarent tabulam
 ejus esset pretium inestimabile. At-
 que hoc profecto unum in illis ama-
 mus. Caetera miserationem merentur.
 Apices enim, literasque, & libros ver-
 sant, sed versant tantum. Sacros vero-
 que sensus nec inspiciunt, nec quaerunt.
 Itaque quadrat hoc in illos, quod
 ipsi vernacula lingua sua ajunt, וַיִּשְׂרֹף
 הַעֲקָרָה טַבַּל וְהַטַּבַּל עִקְרָה *Quod fundamen-*
tum rei est, accessionem faciunt: quod ac-
cessio est, fundamentum. Atque hoc est
 pessimum. infantiam ipsi suam insci-
 tiamque non sentiunt. Etenim, cum
 infelicitas eorum omnis posita in di-
 vine legis ignoratione sit, illi amissas
 patrias sedes, ereptumque regnum, &
 alia hujusmodi causantur, quorum ne-
 que possessio quenuquam beatum, &
 verè

verè miserum neminem jactura facit. Harpasten, uxoris fatuam, Seneca memorat, quæ subito defuit videre. nesciebat esse se cecam, & subinde pædagogum suum rogabat, uti migraret. agebat domum suam tenebrosam esse. Idem illis quoque accidit. Circumferunt ipsi in pectore mali sui causam. Quod si quis numinis favor illos Cananæ redderet, cælum utique, non animum, mutarent. Comitatur eos, quocunque se verterint, sua nox, neque prius demetur, quàm vecordix suæ, obstinationisque, dederint graveis pœnas.

H 5.

PETRI